

чать про актуальність проблеми розвитку фінансової грамотності учнів і вказують на важливість використання інформаційних технологій у цьому процесі.

Використані джерела

Пронікова, І. (2023). Фінансова грамотність здобувачів освіти в закладах післядипломної педагогічної освіти в цифровій економіці. Наукові записки Малої академії наук України: збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки, (9), 118–121.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У ПЕРІОД ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Чижевський Борис,

кандидат педагогічних наук,
провідний науковий співробітник
відділу економіки та управління
загальною середньою освітою
Інституту педагогіки НАПН України;
Заслужений працівник освіти України,
Київ, Україна.

 chyzhevskiy.bg@gmail.com

Управління закладами загальної середньої освіти та освітнім процесом під час воєнного стану та післявоєнного відновлення має свої особливості через надзвичайні обставини та потреби суспільства та є складним через непередбачувані обставини, нестабільне фінансування, перебої з енерго-, водо-, та тепlopостачанням, недостатнє та неповне змістовне забезпечення (відсутність програм, підручників, збірників задач, дидактичних матеріалів) та обмежені ресурси (кадрові, матеріальні, інформаційні, фінансові), плінність кадрів, наявність переміщених як закладів освіти, так і дітей, учнів, батьків та учителів та потребує наявності компетентних, кваліфікованих, духовно-моральних, мудрих, доброзичливих, поміркованих, стійких, незламних, далекоглядних, професійних директорів, учителів та вихователів, уважних, душевних працівників інженерно-обслуговуючого персоналу.

Науковці, учителі, батьки і державні службовці України об'єдналися над упровадженням практичних заходів щодо надання безпечної та якісної наукової освіти українським дітям та учням, забезпечення їхнього інтелектуального й академічного розвитку в період війни, воєнного часу та післявоєнного відновлення, а також визначення механізмів, засобів, шляхів подолання освітніх втрат, освітніх розривів, неуспішності та безграмотності в умовах нестабільності, духовного, морального, інформаційного, психологічного та фізичного напруження, захисту, оборони.

Основні завдання і зміст управління навчально-виховним процесом у закладі загальної середньої освіти у період війни включає такі першочергові напрями: єдності духовно-моральних цінностей, навчання, виховання, освіти, освіченості, культури, поглядів та переконань; посилення духовно-моральної виховної ролі процесу навчання та пізнання; підвищення теоретико-практичного рівня навчання у закладах загальної середньої освіти; практичне застосування наукових знань, формування практичних умінь, навичок та компетентностей дітей та учнів; розвивальне навчання та удосконалення форм, методів, технологій; професійна орієнтація та допрофесійна підготовка; додаткові заняття (факультативи, гуртки, студії, секції, індивідуальне навчання); взаємозв'язок із усіма освітніми галузями (дошкільною, позашкільною, професійною (професійно-технічною), фаховою передвищою, вищою, післядипломною, освітою для дорослих).

Для забезпечення виконання окреслених завдань керівнику закладу загальної середньої освіти необхідно ухвалювати дієві такі важливі управлінські рішення:

- створити досконалу систему комунікацій, інформування, зворотного зв'язку з учнями, батьками, учителями, вихователями, представниками інженерно-обслуговуючого персоналу, працівниками та структурами територіального об'єднання (спільноти), щоб інформувати їх про будь-які зміни у змісті, формах, методах, режимі навчання в школі, інші важливі питання та отримувати зворотну інформацію для корегування ухвалених рішень і узгодження спільних, колективних дій;
- здійснювати прогнозування та оцінки ризиків і організації планування стосовно забезпечення та організації якісного навчально-виховного, освітнього процесу. З'ясування, які загрози можуть вплинути на ефективну, стабільну, системну, неперервну, постійну роботу закладу загальної середньої освіти під час воєнного стану та тривоги;
- розробляти плани роботи закладу освіти в період надзвичайної ситуації та призначати відповідальних осіб за окремі напрями роботи;
- забезпечувати організацію повноцінного освітнього процесу на стаціонарній основі, а також у разі необхідності онлайн та дистанційного навчання та самоосвіти за умови наявності гарантії захисту та захищеності усіх учасників навчально-виховного процесу;
- особливу увагу необхідно надавати визначенню завдань, рівнів та ступенів організації та самоорганізації навчання і виховання, системної, цілеспрямованої самоосвіти дітей та учнів, учителів та оцінці їхніх навчальних, освітніх, професійних досягнень та результатів;
- забезпечувати захист, оборону закладів освіти та піклування про учнів, учителів, вихователів, інженерно-обслуговуючий персонал, оточити їх турботою та увагою. Це вимагає впровадження додаткових заходів захисту, таких як інформування, розосередження, евакуація, визначення та облаштування укриття, а також інші процедури. Доцільно врахувати також, що у воєнний період може знадобитися евакуація учнів і працівників закладу освіти до безпечних місць або укриття в разі загрози життю. Місця укриття мають бути в постійній цілодобовій готовності (24/7), а плани евакуації повинні бути ретельно розроблені, доведені до відома кожного учасника навчально-виховного процесу та регулярно відпрацьовуватися. Бажано, щоб укриття

були комфортними та обладнаними для проведення повноцінних навчальних занять, розвантаження та відпочинку;

актуальним є забезпечення якісного, професійного та системного медичного захисту учнів, учителів, вихователів та представників інженерно-обслуговуючого персоналу під час воєнного стану.

Не очікуючи завершення війни, директору школи доцільно організувати розробку проекту плану відновлення, відродження, відбудови освітньої інфраструктури, закладу освіти та наукової організації навчально-виховного процесу в мирних умовах. Цей план орієнтовно може включати відбудову, реконструкцію, капітальний ремонт приміщень закладу освіти, оновлення навчальних програм, насичення сучасними підручниками, збірниками задач, дидактичними матеріалами та літературою, оснащення новітніми технічними засобами навчання, обладнанням, технікою, знаряддями, тренажерами.

Нагальною проблемою буде також оновлення навчальних програм, підручників та навчально-методичного комплексу. Після війни можуть змінитися потреби суспільства та специфікації і запити ринку праці. Тому важливо оновити навчальні програми, щоб підготувати учнів до нових викликів, потреб, запитів та можливостей.

Після завершення воєнних дій важливо провести реконструкцію та відновлення закладів освіти які можуть бути пошкоджені або зруйновані в результаті війни або потребують планового капітального ремонту. Це вимагає відповідних фінансових та інфраструктурних зусиль, наявності архітектурних планів-проектів, кошторисної документації, кваліфікованих робітників та достатньої кількості відповідних будівельних матеріалів.

Після війни діти, учні, батьки, педагогічні працівники (учителі, вихователі, соціальні педагоги), медичні працівники, інженерно-обслуговуючий персонал можуть потребувати моральної уваги, підтримки та консультацій у професійного психолога через травмування, стрес, втрати, пов'язаними з воєнними подіями. Управління закладом освіти може передбачати реалізацію програм психологічної підтримки, адаптації та психологічної реабілітації.

Відновлення освіти має також передбачати сприяння соціальній інтеграції військових ветеранів, дітей, учнів, педагогічних працівників, представників інженерно-обслуговуючого персоналу, які постраждали внаслідок війни, шляхом залучення їх до повноцінного суспільної діяльності, навчально-виховного, освітнього процесу та сприяння їх адаптації до повноцінного цивільного життя.

Під час ухвалення управлінських рішень та вжиття заходів необхідно враховувати, що воєнний конфлікт та післявоєнний період має свої унікальні, специфічні особливості, результати та вимоги тому управління закладом загальної середньої освіти повинно адаптуватися до конкретних обставин.

Використані джерела

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій. (2023). (Рішення до протоколу № 122 від 7 червня 2023 р.). Про затвердження Рекомендацій слухань у Комітеті на

тему: «Освітні втрати й освітні розриви на рівні загальної середньої освіти: вимірювання та механізми подолання».

Топузов, О. (ред.), Засккіна, Т. (ред.). (2023). Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: реалії, досвід, перспективи / методичний poradnik науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового 2023–2024 навчального року: методичні рекомендації. Київ: Педагогічна думка.

Топузов, О.М. (2021). Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія. Київ: Інститут педагогіки: Педагогічна думка.

Топузов, О.М. (ред.). (2023). Діагностика та компенсація освітніх втрат у загальній середній освіті України: методичні рекомендації. Київ: Педагогічна думка.

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ КРАЇНИ

Шевчишена Оксана,

кандидат психологічних наук,

старший викладач кафедри педагогіки та психології,

Хмельницький обласний інститут післядипломної

педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка,

м. Хмельницький, Україна

anakso82@gmail.com

У зв'язку з широкомасштабним вторгненням Російської Федерації на Україну, яке відбулось 24 лютого 2022 року, сталися суттєві зміни в різних сферах життєдіяльності соціуму, зокрема, в освітній галузі.

В умовах воєнного стану країни в закладах загальної середньої освіти відбувається стрімке та потужне перезавантаження пріоритетів у виховному процесі як ефективного та дієвого засобу формування морального наративу демократії. Значна увага педагогічних працівників у роботі з учнівською аудиторією буде прикутою до посилення заходів, наповнених військово-патріотичним та громадянсько-патріотичним змістом.

За умов воєнного стану в руслі освітнього процесу закладів загальної середньої освіти змінам підлягають підходи до викладання навчальних предметів, а відтак, до навчання учнів та визначення їх рівнів освоєння вивченого матеріалу, їх готовності до засвоєння в подальшому нового змісту.

Тому керівники та педагоги тримають свій освітній фронт. Продовжуючи працювати в складних умовах, зумовлених подіями воєнного стану, вони переосмислюють ціннісні складники освіти, формують унікальний педагогічний досвід, а відтак, беруть на себе новий рівень відповідальності.